

OBSAH

I. BÁSNÍCI SICILŠTÍ	1
<p>Píseň Ciela z Alcama. — Rozklad latiny. <i>Lingua romana rustica</i>. — Rozkvět kultury na Sicílii. — Dvůr Bedřicha Druhého. — Vliv křižových výprav a <i>Nárek milenky křižákovy</i> Rinalda z Aquina. — Ostatní lidové písně. — <i>Nárek zamilovaného</i> Ruggerona z Palerma a píseň Odoni delle Colonne z Messiny. — Písně krále Enza a Folca Calabrijského. — Rytířský život a sicilská kultura. — Konvence v umění. — Poesie sicilské Niny a Dokonalé panny florentské. — Ostatní soudobí básníci: Ruggieri Apulský, Guido delle Colonne a notář Iacopo z Lentina. — Alegorická báseň <i>Rozum</i>. — Jazykové a stylistické pokroky. — Sonet <i>O krahujcovi</i>. — Zhroucení Švábů. — Soustředění italského života v Toskánsku.</p>	
II. BÁSNÍCI TOSKÁNŠTÍ	14
<p>Vytříbenost národní řeči ve střední Itálii. — Srovnání tenzony Ciela z Alcama s tenzonou Ciacca z Anguillary. — Dokonalá panna florentská, Bondie Dietaiuti a Alesso di Guido Donati. — Konvenčnost obsahu při vzrůstajícím půvabu a přiléhavosti formy. — Zákoník lásky. — Rytířství se v Itálii nezakoření. — Učená Bologna a nadšení pro vědu. — Guido Guinicelli. — Platon a filosofická kontemplace. — Věda je matkou umění. — Guittone z Arezza. — Iacopone da Todi. — Náboženský cit a poesie. — Sonety Rusticovy a poesie politická. — Brunetto Latini a poesie naučná. — Bologna a Florencie středisky italského duchovního života. — Cino z Pistoie, učenec a umělec, předchůdce Francesca Petrarkey. — Guido Cavalcanti, tvůrce <i>sladkého nového stylu</i> a první italský básník. — Ostatní: Dante z Maiana, Orbicciani z Lukky, Onesto, Semprebene, Dino Frescobaldi, Guido Novelli, Lapo Gianni, Cecco d'Ascoli. — Dante Alighieri a jeho <i>nové verše</i>. — Dantův lyrický svět. — Filosofie a žena.</p>	
III. DANTOVA LYRIKA	40
<p>Upřímnost Dantovy inspirace. — Lásky k Beatrici. — Milenec a básník. — Filosofie a láska. — Konvence a skutečnost. — Beatricina smrt. — Dante a předchůdci. — Dante je více básník než umělec.</p>	

IV. PROSA 49

Potulní rytíři a prosaické překlady. — Staré kroniky. — *Deníky* Mattea Spinelliho a *Historie Florencie* Ricordana Malespiniho. — Román a povídka. — *Novellino* „květ ušlechtilé mluvy“. — Překlady knih o etice a rétorice: *Kniha Catonova*, *Květ rétoriky*, Albertana z Brescie *Pojednání*. — Ser Brunetto Latini a Bono Giamboni. — Popularita Boethiovy knihy *O útěše*. — Filosofie a víra. — Nižší úroveň prosy vzhledem k poesii třináctého století. — Spisovatelé jsou spíše sběrateli než tvůrci. — Dotvoření řeči a poesie v jejich části technické.

V. MYSTERIA A VIDĚNÍ 57

Dvoji typ hrdiny. — Mše, pobožnosti a mysteria. — Kněží herci a herečkami. — Mravní naučení posvátných představení. — *Komedie o duši*. — Alegorie a vidění. — Pojetí ctnosti a lásky. — Žena a hřích.

VI. STOLETÍ ČTRNÁCTÉ 71

Jubileum za pontifikátu Bonifáce Osmého. — Život v Itálii na počátku století. — Synthesa dantovského světa. — Literatura klášterní, asketická. — *Kvítky* a *Životy* Cavalcovy. *Zrcadlo pravého pokání* Jacopa Passavantioho. *Dopisy* svaté Kateřiny Sienské. — Prosa čtrnáctého století. — Překlady románů. — Latinské kroniky a historie. — *Achilleis* a *Eccerinis* Albertina Mussata. — Dino Compagni. — Giovanni Villani a jeho *Kronika Florencie*. — Politické události v životě Dantově. — *Hostina*. — *De vulgari eloquentia* a *De Monarchia*. — Dantova učenost a jeho prosa. — Dantův básnický genius a uskutečnění „komedie duše“.

VII. COMMEDIA 94

Historický a lidový základ *Božské komedie*. — Filosofie a asketismus. — Alegorie v Dantově básni. — Dante jako individuum a jako bytost kolektivní. — Zpodobení onoho světa. — Lidské určení ve středověku a v moderním světě: *Božská komedie* a Goethův *Faust*. — Svazek poesie a vědy. — Křesťansko-politický svět v *Komedii*. — Svět záměru a svět skutečný. — Mravní idea básně. — Smysl doslovný a skrytý. — Výklady a kritiky básně. — Nelogičnost básníková. — *Komedie duše*. — Disharmonie básně. — Čím je onen svět vzhledem k umění. — Dante nejmohutnější individualitou své doby. — Básník divákem, hercem a soudcem. — Oživující idea básně. — *Peklo*: panství těla a hřichu. — Tři světy říše zla. — Tragédie vášně. — První kruh pekla. — Dantovy krajiny. — Dábel Dantův a Satan Miltonův. — Dantovy postavy a skici. — Stavba jednotlivých zpěvů. — Nezdrženliví a násilníci: Francesca, Farina-

ta, Capaneo, Brunetto Latini, Pier delle Vigne. — Podvodníci: démoni a zatracenci; z tragédie se stává komedie. — Bertran de Born, Thais a mistr Adam. — Ulyxes, samotářský velikán Zlých žlebů. — Dantův hořký smích. — Nestoudník Vanni Fucci. — Vznešenost ošklivosti. — Zpěv o svatokupcích. — Studnice zrádců. — Hrabě Ugolino. — Dante tvůrce. — Dante a Shakespeare. — *Očistec*. — Stav duše, jež představuje. — Extatické vidění. — Kontemplativní život. — Náklonnosti něžné a umírněné, touha prostá neklidu a netrpělivosti. — Casella, Sordello, Guido Guinicelli, Buonagiunta z Lukky, Arnaldo Daniello, Stazio a Oderisi. — Buonconte z Montefeltra, Manfredi, Pia dei Tolomei, Hadrián. — Chóry duší. — Krajiny. — Objevení se Beatrice. — Velkolepý dantovský průvod. — *Ráj*. — V čem spočívá. — Theologie a umění. — Ráj středem vesmíru. — Historie ráje podle různých stupňů blaženosti. — Empyreum. — Chóry. — Země jako protiklad. — Cacciaguida líčí starou a novou Florencii. — Blaženost. — Rozuzlení komedie duše. — Poslání básně. — Význam Pekla, Očistce a Ráje. — Dante a moderní literatura.

VIII. CANZONIERE

162

Dojem vyvolaný Božskou komedií. — Škola „nového stylu“. — Studium klasiků a smysl pro formu. — Úsvit Obnovy. — Francesco Petrarca. — Latina ctěna jako řeč národní. — *Afrika*. Petrarca latinisoval své jméno, nikoli sebe. — Krok zpět, který byl pokrokem. — Žena a láska. — Protimluv mezi teorií a citem. — Laura modelem krásy. — Laura je bytost nebeská. — Smrt učiní z Laury lidskou bytost. — Verše za života Lauřina. — Konvence a pravá poesie. — Život extasí a snů. — Svár ducha a obraznosti. — V *Canzonieru* není tragédie duše: Petrarcovi schází Dantova mužnost. — Elegický cit. — Krásná forma. — Petrarca neumí užívat reálného života. — Rozdíl mezi melancholií petrarcovskou a melancholií středověkou a Danta. — Básníkovo unavené srdce se smiřuje s rozumem. — Nesouzvuk mezi dokonalou a harmonickou formou a slabým, protimluvným obsahem.

IX. DEKAMERON

178

Zesměšnění středověku v *Dekameronu*. — Středověká filosofická a etická koncepce. — Umění se zlidštuje, přibližuje se k člověku a přírodě. — Zkaženost mravů: vedle mysticismu cynismus. — Abstraktivní svět se hroutí, promluví potlačovaná skutečnost. — Naturalismus a realismus života praktického. — Boccacciovo mládí. — Obdiv k Dantovi a *Život Dantův*. — Boccaccio obdivuje Danta, ale není s to jej pochopit. — Boccaccio učelec, umělec, trobador, literát a světák. — *Filiccolo*. — *Theseida*. — *Filostrato*. — *Milostné vidění*. — Boccacciovo pojetí života je naprosto jiné než pojetí Dantovo. — *Verše*. — Nový člověk zápasí se starými formami. — Smyšlnost a zlomyslnost v Boccacciově umění. — *Fiammetta*. — *Havran*

— *Komika*. — Boccacciiovský klid. — Pohanský naturalismus. — *Věvec nymf fiesolských a Věvec nymf Ametových*. — Povaha nové kultury. — Boccacciův cíl v *Dekameronu*. — Jeho člověk a svět. — Náhoda. — Zdrojem komičnosti církev a dav. — Tělo se vysmívá duchu. — Společnost popisovaná v *Dekameronu*. — Taškáři a hlupáci. — Vtipné průpovědi a karikatura. — Oktáva. — Literární hnutí v Toskánsku. — Důvtipný mechanismus Boccacciův. — Boccacciiova genialita v komické a smyslné oblasti. — Co chybí Boccacciovu světu.

X. POSLEDNÍ MUŽ ČTRNÁCTÉHO STOLETÍ 220

Franco Sacchetti, člověk „nevzdělaný a neotesaný“. — Jeho sonety a canzony. — Jeho povídky. Dekameron v měšťanstější a domáctější podobě. — Verše na Boccacciovu smrt. — Mravy se mění. — Velcí duchové umírají. — Žalozpěv Antonia z Ferrary na Petrarcovu smrt. — Úpadek politického a náboženského života. — Život Boccacciův, tot' v zkratce italský literární život tak, jak se bude rozvíjet.

XI. STANZY 226

Objevení klasického světa. — Nová kultura se šíří po celé Itálii. — Její povaha. — Lhostejnost obsahu. — Latiníci. — Pontano a Poliziano. — Florencie hájí lidový jazyk, řeč Dantovu a Petrarcovu. — Chvalozpěvy a mysteria. — Posvátná látka se stává neplodnou. — *Orfeus*. — *Stanzy*. — Příroda a krása. — Forma. — Polizianova oktáva. — Vavřínek Medicejský. — Ráz jeho poesie. — *Háj lásky, Nencia a Pijáci*. — *Písně a Karnevalové triumfy*. — Lidový básník Angelo Poliziano. — „Okrouhlý stůl“ a „paladinové Karla Velikého“. — Matteo Boiardo a jeho *Zamilovaný Roland*. — *Morgante Luigi Pulciho*. — *Morgante a Margutte*. — *Astarotte* a jeho historický význam. — Leon Battista Alberti, malíř, architekt, básník, učenec, filosof a literát. — Vzácná prostota člověka i spisovatele. — Jeho prosa. — Patnácté století je dobou těhotenství a elaborace. — Náboženský zápas a bratr Geronimo Savonarola. — Vítězství renesance.

XII. ŠESTNÁCTÉ STOLETÍ 265

Smyslnost století. — Idyla a *Arcadia* Jacopa Sannazzara. — Komičnost. — Itálie zakrvácena vpády cizinců. — Rozvoj kultury. — Styl a lidová toskáňština. — Vzrůstá počet spisovatelů. — Latiníci a veršovci. — Uvolnění mravů a zkaženost vkusu. — Dvůr Lva Desátého, středisko povídkářů, šašků, literátů a umělců. — Umělci a literáti žadoní o příspěvní a o peníze u papežů a u svých pánů. — Ideál krásné formy bez zřetele k obsahu. — Raffaelův obraz „Škola athénská“. — Madony. — Architektura. — Tři velké synthesy

století: „Škola athénská“, *Zuřivý Roland* a Svatopetrský chrám. — Ariostovský svět: Trissinovo *Osvobození Itálie od Golů*, *Amadis a Floridante* Bernarda Tassa. — Psát romány se stává řemeslem. — Ideál krásy. — Idyla. — Prosa komická a burleskní. — Lakomství papeže Hadriána VI., následující po štědrosti Lva X. — Francesco Berni. — Napodobitelé Berniho. — Povídkáři šestnáctého století. — Smysl pro fantastičnost a tragičnost upadá, vzkvétá smysl pro oplzlost a komiku. — Nápodoby *Dekameronu*. — *Dekameron* propadlý hnilobě. — Teofilo Folengo a *Maccaronea*. — Věda. — Materialismus života. — Luther a reformace. — Niccolò Machiavelli: „účinná pravdivost“. — Proměna umění. — Realismus a nový směr umění.

XIII. ZUŘIVÝ ROLAND 291

Ariostovy latinské verše. — Jeho italské verše. — *Cassaria*. — Ariostovy komedie rekonstrukcemi komedií latinských. — Jejich podřadnost vzhledem k ostatním komediím 16. století. — Život a povaha Ludovica Ariosta. — *Listy*. — Jak se zrodil *Zuřivý Roland*. — Dokonalá objektivita básníková. — Ariosto nepopisuje, nýbrž vypráví. — Názornost. — Sen a skutečnost. — Sentence o lásce. — Říše čirého umění. — Duch Giovannioho Boccaccia v Ariostově umění. — Básník nevěří rytířskému světu, ale je do něho tak zamilován, že v něm žije. — Jak je pojat Roland. — *Božská komedie* a Astolfova cesta na onen svět. — Komičnost v *Zuřivém Rolandovi*. — Ariostův skeptický smích. — Vědomí umělcovo. — Ariosto a Cervantes.

XIV. MACCARONEA 318

Folengův život a povaha. — Smích na útraty náboženských a rytířských forem. — *Orlandino*. — Obrana přirozených sklonů proti náboženským omezením. — „Pedantština“ a „makaronština“. — Srovnání Balda a Orlandina. — Parodie rytířských románů. — Sám jazyk je parodií latiny a italštiny. — Jeho realismus a střídmost jej přibližují Dantovi. — Komika se mění v humor. — *Moscheida*. — *Zanitonella*. — Duch reformace ve Folengovi.

XV. MACHIAVELLI 328

Život a povaha Niccola Machiavelliho. — Jeho první verše. — Jeho prosa literární a politická. — Úpadek Medicejských. — Machiavelliho vliv. — *Knížka* a pedantské výtky. — Mravní nevázanost kněžstva. — Středověk v rozkladu. — Machiavelli chce probudit svědomí národa. — Pojetí vlasti. — Obec a stát. — Vlast je božstvem, ještě vyšším než mravnost a zákon. — Machiavelli chápe ctnost ve smyslu římském: jako sílu a energii. — Sláva. — Národy umírají, ale lidský duch neumře nikdy. — Šťastnou náhodu dělá pořádek. —

Řím ve středověku a u Machiavelliho. — Náboženství bez časnosti. — Obnova základny mravní a intelektuální. — Obsah je všim, forma neznamená nic. — Machiavelliho prosa vedle prosy 14. století, již se nedostává organické hutnosti, a prosy 16. století, která organickou hutnost předstírá. — Člověk a spisovatel. — *Příběhy florentské*. — *Rozpravy*. — Vše je hluboké a přitom tak jasné a prosté, že se to zdá povrchní. — Nelitostná logika *Knížete*. — Kniže má spravovat poddané nikoli tím, že by je pobíjel, ale tím, že je bude zkoumat a chápat. — Svět rozumu, očištěný od vášní i představ obraznosti. — Čím byla Itálie v době Niccola Machiavelliho. — Machiavelli volá po italském knížeti, který by Itálii vykoupil ze zkaženosti. — Utopie a pravda. — Srovnání Bibbienovy *Calandrie* a Machiavelliho *Mandragory*. — Co z Machiavelliho dosud žije a co zemřelo. — Machiavellismus v tom, co obsahuje absolutního a podstatného. — Machiavelliho pokračovatelé. — Spisovatelé političtí a přírodovědci. — Francesco Guicciardini. — Guicciardini se pokládá za moudřejšího než Machiavelli. — Řídí se soustavou Machiavelliho, ale jeho závěry jsou individualistické a egoistické. — *Italské dějiny*. — Lapidární preciznost Guicciardiniho formy. — Machiavelliho obzor je širší. — Srovnání dvou velikých historiků.

XVI. PIETRO ARETINO

365

Osobní egoismus ve své nej cyničtější a nejzkaženější formě. — Pietro Aretino. — Jeho život a povaha. — Oplzlost na praktickém, spekulativním základě. — Aretino není zlý od přírody, ale z vypočítavosti a potřeby. — Je veselý, přítel osvědčený a vděčný, obdivovatel velikých umělců. — Hodnota spisovatele. — Jeho nenávisť k literárnímu pedantství. — Jaký kritik, takový spisovatel. — Nestejná hodnota jeho děl. — Záblesky geniality. — Napodobitelé: Franco, Dolce, Landi, Doni a jiní. — Srovnání veseloher 16. století s veselohrami Pietra Aretina. — Svět jeho komedií je jeho vlastním světem. — Základní myšlenka jeho komedií. — Poslední akt *Dekameronu*.

XVII. TORQUATO TASSO

380

Tři formy italského ducha: Ariosto, Machiavelli, Aretino. — Po cynismu přichází pokrytectví. — Tridentický koncil a katolická reforma. — Papež se prohlašuje za neomylného. — Právo na diskusi a zkoumání. — Triumf pokrytectví. — Boje katolíků ve Francii a Španělsku. — Nedostatek svědomí. — Italská dřimotnost. — Jazyk. — Speron Speroni. — Akademie Crusca. — Slovo bylo odděleno od věci. — Gramatiky, rétoriky, překlady, nápodoby. — Benvenuto Cellini. — Jeho spontánnost. — *Osvobozený Jeruzalém* Torquata Tassa. — Básníkův klasický ideál. — Pobouření kritiky. — Akademie Crusca proti *Jeruzalému*. — Torquato Tasso svou báseň opravuje. — Tasso a Dante. — Tasso v Neapoli. — Svár mezi poňanstvím a katolictvím. — Tassovi chyběla síla stejně jako Petrar-

covi. — V Itálii nemohla vzniknout náboženská báseň. — Básníková romanesknost a subjektivita. — *Jeruzalému* chybí harmonická jednota. — Začarovaný les a hvozd Dantův. — Tassův idylický a elegický cit. — Jeho sentimentálnost a hudebnost. — Clorinda a Beatrice. — Petrarcovské a platonské imitace. — Tankréd je pouze sám zdrobnělý Tasso. — Rozkoš proti ctnosti. — Armida a Rinaldo připomínají Alcinu a Ruggiera. — Žena Tassova vedle ženy Dantovy a Petrarcovy. — Dante vytváří přírodu zászvětní, Tasso vytváří přírodu nadpřirozenou. — Básník nevnímá svět v jeho bezprostřednosti, ale skrze knihy. — Strojená forma vyjádření. — Tasso básník přechodu, nevědomý mučedník tragédie italské dekadence.

XVIII. MARINO

409

Tassova *Aminta*. — *Torrismondo*. — Abstraktnost jeho *Dialogů*. — Sannazzarova *Arcadie*. — Idyla a komika. — Lidové frašky a *commedia dell'arte*. — Guariniho *Věrný pastýř*. — Guarini tuší moderní drama. — Osnova *Věrného pastýře*. — Jako básník je hluboko pod Tassem. — Poesie chlípnosti. — Pocit přírody. — Idylický svět se utvrzuje u Guariniho v celé své nahotě. — Sedmnácté století. — Vnitřní vyčerpanost a hledání novosti. — Tassoni, Bracciolini, Redi. — Negativní kritika. — *Zprávy z Parnasu* Traiana Boccaliniho. — *Satiry* Salvatora Rosy. — Chiabrera. — Nicotnost obsahu, nedokonalost formy. — Nevkusnost hrdinských básní. — Není v nich víra, láska ani umění. — Senátor Vincenzo Filicaia. — Politická poesie bez myšlenky, bez zápalu, bez vznětu. — Prázdná, strojená a nasládlá *preciosita* Guidiho, Zappiho, Lemena a Frugoniho. — Cavalier Marino, velmistr básnického slova. — Od *Milostného vidění k Adonisovi*. — Zhmotněný a alegorisovaný život. — Marinova nabubřelost a Polizianův půvab. — *Adonis*. — *Pastýřka* Marinova a *Pastýřka* Cavalcantiho. — Slovo odloučené od myšlenky a proměněné v dutou zvučnost. — Daniello Bartoli, Marino prosy. — Nedostatek smyslu pro umění a pro přírodu. — Páter Segneri. — Nevázanost idejí i forem. — Materialismus. — Aktivita soustředěna na větu. — Akademie. — Umírá literatura a rodí se hudba. — Melodrama.

XIX. NOVÁ VĚDA

434

Nová literatura potřebovala nový obsah. — Noví filosofové. — Bernardino Telesio. — Radikalismus nové filosofie. — Svoboda myšlení. — Giordano Bruno. — *Svíčkař*. — *Kyllenský osel* a *Zahánání triumfující bestie*. — Brunův útěk z Paříže do Londýna. — „Lullismus“. — Jeden je počátek ducha i přírody, jedinou věcí je myšlení a bytí. — Brunova metafysika. — Hmota zůstává nezměnitelná ve své podstatě. — Svrchovaný princip vyloučen z filosofie: popření asketismu a středověku. — Není tu tvoření, ale plození čili „rozvíjení“. — Hylozoismus; duch „vnitřním dělníkem“ světa. —

Hmota je všechno a nic. — Forma i hmota je jedinou podstatou. — Hmota umírajíc odvrhuje jednu formu, aby na sebe vzala jinou. — Reakce proti nadpřirozenému a zásvětí. — Láska a hrdinské šílenství. — „Chci chtít.“ — Čím větší jsou rozpory a nezbytnosti života, tím intenzivnější je vůle, neboť láska je jednota a smíření opaků a v kontrastu hledá shodu. — Filosofie ve stavu kvašení. — Náboženský cit Giordana Bruna. — Jeho „naturalismus“. — Zbožšťovaná hmota. — Oč se Savonarola pokusil skrze víru, Bruno se pokouší skrze vědu. — Dosud neorganická synthesa moderní vědy. — Mučednictví „novátorů“. — Bruno a Vanini. — Smrt v jednom století dává život na všechna ostatní. — „Renovabitur“. — Telesio a Campanella. — Mládí a první díla Tomáše Campanelly. — Galileo Galilei. — Spiknutí a žalářování Campanelly. — Dvanáct let muk. — Proces proti Galileovi. — Popud daný vědám jeho objevy a pozorováními. — Bruno, Campanella a Galilei. — „Já, který myslím, také jsem.“ — Svrchovaný papež, ale svrchovaný jako moudrost a rozum. — Campanellova poesie. — Sociální utopie. — Reforma společnosti podle Campanellova snu. — Benátky střediskem svobodného myšlení. — Paruta a Botero. — Benátčani protivníky kurie a jezuitů. — Paolo Sarpi a jeho *Dějiny Tridentského koncilu*. — Jaký byl Sarpiho ideál a jakou reformu si přál. — Sarpi vyvrácen Pallavicinem. — Základní duchovní jednota Machiavelliho, Bruna, Campanelly, Galilea a Sarpiho. — Katolická obnova se vykuklila jako otevřená reakce. — „Aut sint ut sunt, aut non sint“, buď žít dál beze změny, nebo umřít. — Tvrdošíjná obratnost jezuitů. — Politika jesuitismu. — Jesuitská morálka. — Jesuité se projevovali jako republikáni, aby lépe ovládli panovníky. — Jesuitství přirozeným produktem dějin. — Vzdělanost se v Itálii šíří: právníci, národohospodáři, zeměpisci, učenci, archeologové. — Itálie blaženě odpovídá v klidu a míru. — Bacon, Descartes a filosofie sedmnáctého století. — Vědecká, náboženská a politická revoluce. — Itálie vytváří Arcadii. — Inferiorita Italů známa v celé Evropě. — Přerod národního ducha. — Kritika: Muratori a Maffei. — Arkadik Gian Vincenzo Gravina. — Francesco Bianchini. — Akademické rozpravy, nezáživná učenost. — Anton Maria Salvini. — Giambattista Vico. — Vanul v něm týž duch jako v Brunovi a Campanellovi. — Jeho odpor k Descartesovi a povrchnosti moderní vědy. — Bacon a Grotius na něj udělali veliký dojem. — Vicova učenost zduchovňuje, jeho filosofie konkrétní. — *Nová věda*. — Locke nalézá ve Vicovi svůj doplněk. — Nová aplikace filosofie. — Studium jazyka, mytů, poesie, zvyků. — *Nová věda* je synthesa, která shrnuje minulost a otvírá budoucnost. — Vico zůstává uprostřed svého století osamocen. — Nechápe pokrok, nedovede si vysvětlit středověk, ani novou dobu. — „Moudrost skrytá“ stává se „moudrostí lidovou“. — Revoluce tkvěla již v myslí. — Měšťanstvo proti privilegiovaným třídám. — Kosmopolitní ráz boje. — Měšťanstvo a monarchie proti římské kurii. — Neapolští právníci: Pietro Giannone, Capasso, D'Andrea, Auliso, Argento. — *Občanské dějiny království neapolského a Trojkrálovství* Pietra Giannona. — Vico a Giannone. — Potírání papežství. — Rukopis *Trojkrálovství* pohřben v archivech Inkvisice. — Otázka církevní se proměňuje v otázku

zákonitosti a v zápas proti libovůli v každé formě. — „Filosofové“ a „filantropové“. — Hospodářské, správní a právní reformy. — Filosof apoštolem pravdy. — Nová věda se proměňuje v literaturu.

XX. NOVÁ LITERATURA

502

Pietro Metastasio. — Jeho vítězoslavný nástup v Arcadii. — Napodobení Tassa a Marina. — První verše. — Divadelní pokusy: *Galathea*, *Endymion*, *Zahrady Hesperidek* a *Angelika*. — Apostolo Zeno. — Melodrama. — *Opuštění Didony*. — Obrovský úspěch ve všech italských divadlech. — Metastasio, řádný člověk a dobrý křesťan. — Básník zrcadlem své doby. — Idylicko-komické hrdinství v metastasiovských dramatech. — Jasnost Metastasiova umění. — Básníkův svět je nejrozkvetlejší podobizna společnosti již již v rozpadu. — Upadá literatura a rodí se hudba. — Nové hvězdy: Farinello a Caffarello, Piccini, Leo a Iommelli. — Obroda: věci, nikoli slova. — Příklad cizinců: Angličani a Francouzi. — Baretty, Algarotti, Bettinelli, Cesarotti, Beccaria, Verri. — Střední cesta: Gaspare Gozzi. — Spory o jazyk a styl. — Cesarotti, Napione, Cesari a Beccaria. — *Ossian* a dojem jím vyvolaný. — Mercier, Voltaire, Diderot, Rousseau, Young. — Imitace: dramata a romány. — Chiari a Martinelli. Verš po francouzském způsobu. — Veliký novátor: Carlo Goldoni. — Zpátečník: Carlo Gozzi. — Goldoni, placený básník veseloherňích společností. — V *Chytré vdově* poprvé ukázal, co umí. — Pozorování a zpodobení přírody. — Dojem, jaký na velikého Benátčana udělala *Mandragora* a Molièrovy komedie. — Jasně pojetí reformy soudobého divadla. — Rozpor mezi snahami umělce a nezbytností řemesla. — Svět masek mizí a Carlo Gozzi povstane na jeho obhajobu. — Svět „bajek“. — *Marfisa*. — Gozziho přirozenost je nedbalostí a všedností. — Goldoni jde dál cestou úspěchů: *Dobročinný nelida*. — Co chybělo Carlu Goldonimu. — Spekulativní činnost jihu; Galiani, Filangieri, Pagano. — Akademie Granelleschi a Akademie Transformati. — Milán, intelektuální a politické středisko nového života. — Passeroni zesměšňuje ty, kdo píší nabubřelou toskánštinou. — V době nových myšlenek se objevuje Giuseppe Parini. — Jeho síla je spíše mravní než rozumová. — Člověk vychovává umělce. — Forma zhuťňuje. — Obsah lyrický a satirický. — Pariniho *Ódy*. — *Den*. — Vittorio Alfieri strní jako obrovitá a osamělá socha se vztyčeným prstem. — Mladistvý věk velikého tragika. — Chce být vykupitelem Itálie, a nemoha jím být prací, chce jím být verši. — Dante, Petrarca, Ariosto a Tasso, nerozluční druhové Alfieriho. — Jeho tragický styl. — Tragédie konfliktem individuálních sil. — Zápasy století. — Alfierovská „zběsilost“. — Jeho tragické postavy: vášnivé, vroucí, krví napojené přízraky. — Studenost a jednotvárnost Alfieriho. — Je nový člověk v klasickém šatě. — Jeho nenávisť k tyranství. — Alfieriho city i barvy jsou syrové a neharmonické. — V jeho sarkasmu zaznívají nedaleké revoluce. — Vincenzo Monti. — Monti měl Danta v obraznosti a Vergilia v sluchu. — Nestačí být umělcem, nejsi-li básník. — *Aristodemo*, *Basvilliana*, *Ilias*. — Veliké

události naléhají. — Francouzi v Itálii. — Milán střediskem vlastenců. — Republika v Neapoli. — Její mučedníci: Cirillo, Pagano, Conforti, Manthoné. — *Jakub Ortis*. — Obvinění z nápodoby. — *Werther*. — Foscolo básník a voják. — *Hrobý*. — Potřeba náboženské a mravní obnovy. — Forma *Hrobů* a volný verš. — „Carme“: *Grazie*. — Kritik Foscolo otvírá cestu novému století. — Smrt Uga Foscola. — Pellico, Manzoni, Grossi, Berchet. — Rok 1815. — Politická, filosofická a literární reakce. — Cit národní se probouzí spolu s citem liberálním. — Monarchie v buržoasních šatech. — Bůh a lid. — Romantické hnutí v protivě ke klasicismu. — Alessandro Manzoni a *Posvátné hymny*. — Smíření křesťanského ráje s moderním duchem. — *Pátý máj*. — Hnutí theologické se stává filosofickým. — Hegel. — Slovo „revoluce“ je nahrazeno slovem „evoluce“. — Literární kritika. — Filosofie dějin a historické bádání. — Dvě tendence: jedna ideální, druhá historická. — Ožívá sláva Giambattisty Vica. — Poesie lidová. — Romantické hnutí v Itálii. Časopisy *Kavárna* a *Smiřovatel*. — Itálie vchází do lůna evropské kultury. — Rozvinutí „nové literatury“ vzešlé z Pariniho. — Romantismus místní. — Povaha „nové literatury“. — Pocit skutečnosti proniká do italského národa. — Hudba, věda a literatura zaujímají místo politiky. — Massimo d'Azeglio, malíř a spisovatel. — Giovanni Berchet, odcházející do londýnského vyhnanství, ztělesňuje ve své lyrice přízvuk národního rozhořčení. — *Mravní a občanské prvenství Italů* Vincenza Giobertiho. — Literatura v Toskánsku; Giuseppe Giusti. — Giacomo Leopardi. — Jeho skepticismus a pesimismus. — Duchovní obnova vyvolaná kritikou. — Itálie musí hledat sebe samu. — Z jejího obrozeného vnitřního života vyjde nová literatura.